ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੀ

ਫਾਲਸ਼ਾਅ ਅਤੇ ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਜੇ.ਜੇ.ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ

ਫਰਮ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ, ਜੌਹਰੀ ਮੱਲ, - *ਮੁਦਈ- ਅਪੀਲਕਰਤਾ*

ਬਨਾਮ

ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, *ਮੁਦਾਲਾ-ਉੱਤਰਦਾਤਾ*

ਰੈਗੂਲਰ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 50-ਡੀ / 52

ਭਾਰਤੀ ਡਾਕ ਘਰ ਐਕਟ (1898 ਦਾ VI) - ਧਾਰਾ 6 - ਭਾਰਤੀ ਡਾਕ ਘਰ ਨਿਯਮ, 1933 - ਨਿਯਮ 31 ਤੋਂ 46 - ਏ, ਨਿਯਮ 72 ਤੋਂ 83-ਏ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 126 - ਬੀਮਾ ਰਹਿਤ ਅਤੇ ਬੀਮਾਯੁਕਤ ਪਾਰਸਲਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਡਾਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ – ਹੱਦ - ਨਿਯਮ 76(2) ਦੀ ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ - ਨਿਯਮ 81 - ਡਾਕ ਅਥਾਰਟੀਜ਼ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ - ਜਦੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ - ਡਾਕ ਅਥਾਰਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਬੀਮੇ ਵਾਲੇ ਪਾਰਸਲਾਂ ਦੀ ਡਿਲਿਵਰੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ - ਭੇਜਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵਸਤੂ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ - ਭੇਜਣ ਵਾਲਾ ਬਿਨਾਂ ਵਸਤੂ-ਸੂਚੀ ਤੋਂ ਡਿਲੀਵਰੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਵਸਤੂ - ਕੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਨਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕਸੂਰਵਾਰ ਹੈ - ਪੋਸਟ ਅਤੇ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ ਗਾਈਡ - ਕੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਕਿਤਾਬ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਡਾਕਘਰ ਨਿਯਮ, 1933 ਦੇ ਨਿਯਮ 31 ਤੋਂ 46 ਏ, ਬੀਮਾ ਰਹਿਤ ਪਾਰਸਲਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਡਾਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਿਯਮ ਬੀਮੇ ਵਾਲੇ ਪਾਰਸਲਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਡਾਕ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਬੀਮਾਯੁਕਤ ਪਾਰਸਲਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਿਯਮ ਉਸੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਭਾਗ IV ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਨਿਯਮ 72 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 83-ਏ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਬੀਮਾਯੁਕਤ ਡਾਕ ਪਾਰਸਲ ਦੀ ਪੈਕਿੰਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 76 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਡਾਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪਾਰਸਲ ਦਾ ਬੀਮਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਦੂਸਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਜਿਹੇ ਡਾਕ ਪੈਕੇਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਡਾਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜੋ ਨਿਯਮ 81 ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪੈਕਿੰਗ ਨਿਯਮ 76 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਡਾਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਡਾਕ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨਿਯਮ 81 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਈ) ਅਧੀਨ ਡਾਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਡਾਕ ਅਥਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਬੋਤਲਾਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੈਣ ਜਾਂ ਨਾ ਲੈਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕਨਸਾਈਨਰ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ । ਉਹ ਪਾਰਸਲਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਸਹੀ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਵਸਤੂ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਡਿਲੀਵਰੀ ਨਾ ਲੈਣ ਦਾ ਕਸੂਰ ਕੰਸਾਈਨਰ ਦਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਡਾਕ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਨਸਾਈਨਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ *ਪੋਸਟ ਅਤੇ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ ਗਾਈਡ* ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਕਿਤਾਬ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਡਾਕ ਅਤੇ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ-ਜਨਰਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 43 ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ ਦਿਆਲ, ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਸਬ-ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ੍ਰੇਣੀ, ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਡਿਕਰੀ ਤੋਂ ਨਿਯਮਤ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ, ਮਿਤੀ 16 ਮਈ, 1952 ਨੂੰ, ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਰ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਖੁਦ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ।

ਆਰ.ਐਸ.ਨਰੂਲਾ ਅਤੇ ਪੀ.ਸੀ. ਖੰਨਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ

ਬਿਸ਼ੰਬਰ ਦਿਆਲ ਅਤੇ ਕੇਸ਼ਵ ਦਿਆਲ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ

ਫੈਸਲਾ

ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ, ਜੇ.-ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ ਦੇ 16 ਮਈ, 1952 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਡਿਕਰੀ ਤੋਂ ਇਹ ਮੁਦਈ-ਫਰਮ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ 5,137-8-0 ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ, ਇਸ ਵੱਲੋਂ, ਡਾਕਖਾਨੇ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜੇ ਗਏ ਬੀਮੇ ਵਾਲੇ ਪਾਰਸਲਾਂ ਲਈ ਹਰਜਾਨੇ ਵਜੋਂ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮੁਦਈ-ਫਰਮ ਨੇ 21 ਮਈ, 1948 ਨੂੰ ਬੀਮੇ ਵਾਲੇ ਪੰਜ ਪਾਰਸਲ ਇੱਕ ਨੰਬਰ 5, ਅਤੇ 22 ਮਈ, 1948 ਨੂੰ ਚਾਰ ਨੰਬਰ 36 ਤੋਂ 39, ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਕ ਡਾਕ ਘਰ, ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ, ਕਾਲਬਾ ਦੇਵੀ ਡਾਕਘਰ, ਬੰਬਈ ਨੂੰ ਡਿਲੀਵਰੀ ਲਈ ਬੰਬਈ ਵਿਖੇ ਇਸਦੀ ਸ਼ਾਖਾ ਲਈ ਭੇਜੇ। ਮੁਦਈ-ਫਰਮ *ਅਤਰ* ਦੀ ਨਿਰਮਾਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਂ ਪਾਰਸਲਾਂ ਵਿੱਚ *ਅਤਰ* ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਕੀਮਤ 6,000 ਰੁਪਏ ਸੀ। ਪਾਰਸਲਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਪ੍ਰਿੰਟਿਡ ਪੇਪਰ-ਬੁੱਕ ਦੇ ਪੰਨਾ 6 'ਤੇ ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 25 ਮਈ, 1948 ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ (ਐਗਜ਼ੀਬਿਟ ਪੀ. 17), ਮੁਦਈ-ਫਰਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਬੀਮੇ ਵਾਲੇ ਪਾਰਸਲ ਲੀਕ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸੀ ਪੋਸਟਮਾਸਟਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਮੁਦਈ-ਫਰਮ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਡਿਲੀਵਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਭੇਜਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਦਈ-ਫਰਮ ਨੇ ਉਸ ਪੱਤਰ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੰਬਈ ਵਿਖੇ ਇਸਦੀ ਸ਼ਾਖਾ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਨੇ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਬੰਬਈ ਵਿਖੇ ਆਪਣੇ ਮੈਨੇਜਰ ਸ਼ੰਕਰ ਲਾਲ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਲਿਖਿਆ । ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ੰਕਰ ਲਾਲ, ਜੋ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਾਰਸਲ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਜਨਰਲ ਡਾਕ ਘਰ, ਬੰਬਈ ਗਿਆ । ਉਸ ਨੇ ਪਾਰਸਲਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦੇਖ ਕੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਡਿਲੀਵਰੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬੀਮਾ ਸੈਕਸ਼ਨ / ਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਪਾਰਸਲ ਡੈੱਡ ਲੈਟਰ ਦਫਤਰ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ।

ਉੱਥੇ ਉਹ ਖੋਲ੍ਹੇ ਗਏ ਅਤੇ ਫਿਰ 19 ਜੁਲਾਈ, 1948 ਨੂੰ, ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਕਿ ਪੇਪਰ-ਬੁੱਕ ਦੇ ਪੰਨਾ 83 'ਤੇ, ਡੈੱਡ ਲੈਟਰ ਆਫਿਸ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਦੁਆਰਾ ਮੁਦਈ-ਫਰਮ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਪਾਰਸਲ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਛਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਦਈ-ਫਰਮ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਵੀਹ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਸ ਦੀ ਡਿਲਿਵਰੀ ਲੈਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੁਦਈ ਫਰਮ ਦੇ ਬ੍ਰਾਂਚ ਮੈਨੇਜਰ ਸ਼ੰਕਰ ਲਾਲ ਨੇ *ਅਤਰ* ਦੀ ਬੋਤਲ ਦੇ ਸਮਾਨ ਨੂੰ ਉਸੇ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਮਾਪਣਾ ਚਾਹਿਆ ਜੋ ਡੈੱਡ ਲੈਟਰ ਦਫਤਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਰਸਲ ਖੋਲ੍ਹਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਡਿਲੀਵਰੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਦੁਬਾਰਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਦਈ

ਧਿਰ ਨੇ 20 ਦਸੰਬਰ, 1949 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ 6,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਮਾਣਯੋਗ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਨੇ ਮੁਦਈ-ਫਰਮ ਨੂੰ ਮੁਦਈ-ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੇਰਵਿਆਂ ਬਾਰੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਵਸਤੂ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਲ ਦੀ ਡਿਲਿਵਰੀ ਲੈਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ। ਡਿਲੀਵਰੀ ਮੁਦਈ-ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਬੋਤਲਾਂ ਅਤੇ *ਅਤਰ* ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੁਦਈ-ਫਰਮ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਦਈ-ਫਰਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਘਟਾ ਕੇ 5,137-8-0 ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਸ ਅੰਕੜੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੁਦਈ-ਫਰਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਪਾਰਸਲ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਮੁਦਾਲਾ ਨੇ ਇਹ ਪੱਖ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਸਲ ਡਿਲੀਵਰੀ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਸਨ ਅਤੇ ਮੁਦਈ-ਫਰਮ ਨੇ ਵਾਜਬ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਡਿਲੀਵਰੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਕਿ ਪਾਰਸਲ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਹਰੋਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਦਈ-ਫਰਮ ਲਈ ਡਿਲੀਵਰੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਡਾਕ ਘਰ ਐਕਟ, 1898 ਦੀ ਧਾਰਾ 6, ਅਤੇ ਪੋਸਟ ਐਂਡ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ ਗਾਈਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 39 ਅਤੇ 81(2) ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮੁਦਾਲਾ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਉਹ ਮਾਤਰਾ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਮੁਦਈ-ਫਰਮ ਨੂੰ ਝੱਲਣਾ ਪਿਆ ਹੈ।

ਮਾਣਯੋਗ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਪਾਰਸਲ 25 ਮਈ, 1948 ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਡਿਲੀਵਰੀ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਸੀ, ਪਰ ਪਾਰਸਲ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਡਿਲੀਵਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਰਸਲ ਲੀਕ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਟ੍ਰਾਂਸਮਿਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਪਾਰਸਲ ਡਾਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਸਨ ਅਤੇ ਡਾਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿਚ ਸਨ, ਕਿ ਕੱਪੜੇ ਦੇ ਰੈਪਰ ਨਹੀਂ ਫਾੜੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਲੱਕੜ ਦੇ ਬਕਸੇ ਟੁੱਟੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਮੁਦਈ-ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਹੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਕਿ ਮੁਦਾਲਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਡਾਕ ਘਰ ਐਕਟ ਦੇ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਅਧੀਨ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਰਸਲ ਭਾਰਤੀ ਡਾਕਘਰ ਨਿਯਮਾਂ, 1933 ਦੇ ਨਿਯਮ 35(2) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੈਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਡਾਕ ਘਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6, ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ-

"6. ਡਾਕ ਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਾਂਸਮਿਸ਼ਨ (transmission) ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਡਾਕ ਦੇ ਸਮਾਨ/ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ, ਗਲਤ-ਡਿਲੀਵਰੀ ਜਾਂ ਦੇਰੀ, ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਸਿਵਾਏ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਵਿਵਸਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਹੇਠਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ- ਅਤੇ ਡਾਕਖਾਨੇ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਨੁਕਸਾਨ, ਗਲਤ ਡਿਲਿਵਰੀ, ਦੇਰੀ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨਹੀਂ ਉਠਾਏਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸਨੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੰਮ ਜਾਂ ਗਲਤੀ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ।"

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਉਪਬੰਧ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਜਾਣੇ ਹਨ। ਬਿਨਾਂ ਬੀਮੇ ਵਾਲੇ ਪਾਰਸਲਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਪਾਰਸਲਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਿਯਮ 31 ਤੋਂ ਨਿਯਮ 46-ਏ ਤੱਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਭਾਗ ॥ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ। ਮਾਣਯੋਗ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਨੇ ਨਿਯਮ 35(2)

ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ [ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 81 (2) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਧਾਰਾ II, ਪੋਸਟ ਅਤੇ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ ਗਾਈਡ ਦੇ ਭਾਗ I ਦੇ ਪੰਨਾ 23 'ਤੇ, ਜੁਲਾਈ, 1948 ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।]। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ-

"35(2) ਤਰਲ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਪਦਾਰਥ ਜੋ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਤਰਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਇੱਕ *ਡਬਲ ਰਿਸੈਪਟਕਲ* ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ *ਰਿਸੈਪਟਕਲ* (ਬੋਤਲ, ਫਲੈਸ਼, ਘੜੇ, ਬਾਕਸ, ਆਦਿ) ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅਤੇ ਦੂਜੇ (ਜੋ ਕਿ ਧਾਤ ਜਾਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਲੱਕੜ ਦਾ ਡੱਬਾ ਹੋਵੇਗਾ।) ਟੁੱਟਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀ ਤਰਲ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਜਜ਼ਬ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਆਰਾ-ਧੂੜ, ਛਾਣ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੋਖਣ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਭਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਥਾਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।"

ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜ ਨੇ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੈਕੇਜ ਇਸ ਉਪ-ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੈਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁਦਈ-ਫਰਮ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਪ-ਨਿਯਮ ਨਿਯਮ 31 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ 'ਪਾਰਸਲ' ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਭਾਗ II ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਉਪ-ਨਿਯਮ ਦੀ ਕਿਸੇ ਬੀਮਾਯੁਕਤ ਪਾਰਸਲ ਲਈ ਕੋਈ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਆਮ ਪਾਰਸਲ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਡਾਕਖਾਨੇ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 42 ਦਾ ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਜੇ ਨਿਯਮ 35 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਅਤੇ (3) ਅਤੇ ਨਿਯਮ 36, 37, 38 ਅਤੇ 39 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਾਨ /ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪਾਰਸਲ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੈਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।" ਇਸ ਲਈ ਪਾਰਸਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 35 ਦੀ ਉੱਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਤੇ (3) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਅੱਗੇ ਭੇਜਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਉੱਪ-ਧਾਰਾ (2) ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹੁਣ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਧਾਰਾ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਰਸਲਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਦਈ-ਫਰਮ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਭਾਗ IV ਹੈ ਜੋ ਨਿਯਮ 72 ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 83-A ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਇਹ ਅੰਦਰੂਨੀ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਾਲੇ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਬੀਮੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਨਿਯਮ 72 ਤੋਂ 83-A ਅੰਦਰੂਨੀ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਬੀਮੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 76 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਹੈ ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ-

"76(2) ਬੀਮਾਯੋਗ ਹਰ ਪਾਰਸਲ ਨੂੰ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਾਰਥਕਤਾ ਨਾਲ ਪੈਕ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਚਿੰਨ੍ਹ ਵਾਲੀ ਵੇਕਸ ਜਾਂ ਸੀਸੇ ਨਾਲ ਸੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸੀਲ ਨੂੰ ਤੋੜੇ ਜਾਂ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਿਸ਼ਾਨ ਛੱਡੇ ਬਿਨਾਂ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੀਲਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਸਲ ਦੇ ਹਰੇਕ ਜੋੜ ਜਾਂ ਢਿੱਲੇ ਢੱਕਣ ਉੱਤੇ ਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ, ਜੇਕਰ ਪੈਕਿੰਗ ਵਿੱਚ ਧਾਗੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੀਲ ਉੱਥੇ ਲਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਧਾਗੇ ਦੇ ਸਿਰੇ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਪਾਰਸਲ ਵਿੱਚ ਸੋਨਾ ਜਾਂ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਸਰਾਫਾ ਜਾਂ ਸਿੱਕੇ ਹੋਣ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਲੱਕੜ ਜਾਂ ਧਾਤ ਦੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਕਸੇ ਵਿੱਚ ਕੱਪੜੇ ਜਾਂ ਸਖ਼ਤ ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਬਾਹਰੀ ਢੱਕਣ ਨਾਲ ਪੈਕ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਬੀਮਾਯੁਕਤ ਡਾਕ ਪਾਰਸਲ ਪੈਕਿੰਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 76 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਉੱਪ-ਧਾਰਾ, ਉੱਪ-ਧਾਰਾ 123 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1), ਸਫ਼ਾ 33 'ਤੇ ਧਾਰਾ/ਭਾਗ II ਵਿੱਚ

ਪੋਸਟ ਅਤੇ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ ਗਾਈਡ, ਜੁਲਾਈ, 1948 ਦਾ ਭਾਗ। ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ । ਉਸੇ ਗਾਈਡ ਦੇ ਉਸੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 126 ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ-

126. ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ:ਸਮਾਨ ਜੋ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੈਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੀਪੇਡ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਜੋ ਧਾਰਾ 123, 124 ਅਤੇ 125 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹਨ, ਦਾ ਬੀਮਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।"

ਇਹ ਗਾਈਡ ਡਾਕ ਅਤੇ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ-ਜਨਰਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 43 ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਕਿਤਾਬ ਹੈ। ਨਿਯਮ 76 ਦੀ ਉੱਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਡਾਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪਾਰਸਲ ਦਾ ਬੀਮਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਦੂਸਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਜਿਹੇ ਡਾਕ ਪੈਕੇਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਦਾਲਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਯਮ 81 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਹ ਨਿਯਮ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਠੋਸ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ, ਇਸਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ-

"81. ਇੱਕ ਬੀਮਾਯੁਕਤ ਡਾਕ ਲੇਖ ਦੇ ਭੇਜਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਉਸ ਰਕਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਲਈ ਲੇਖ ਦਾ ਬੀਮਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਡਾਕ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਜਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਜਾਂ ਡਾਕ ਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਾਂਸਮਿਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ।:

(ਪਹਿਲਾ ਉੱਪਬੰਧ ਢੁਕਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ) ਬਸ਼ਰਤੇ ਇਹ ਵੀ, ਕਿ ਕੋਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ-

* * * * *

(ਹ) ਜਿੱਥੇ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਭੰਨਤੋੜ ਗਲਤ ਜਾਂ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਪੈਕਿੰਗ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ:

(ਕ) ਜਿੱਥੇ ਕਵਰ ਜਾਂ ਸੀਲਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣਯੋਗ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ;

* * * * *

* * * * *

ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜ ਨੇ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 81 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਕ) ਦੀ ਕੋਈ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਸਲ ਲੀਕ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਅਤਰ ਤਰਲ ਨਾਲ ਗਿੱਲੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਇਸ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਹ) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਨਿਯਮ 35 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਯਮ 35 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੈਕੇਜ ਪੈਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਨਿਯਮ 81 ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਦਾਲਾ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਿਯਮ 35 ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਭਾਗ II ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 76 ਅਤੇ 81, ਉਸੇ ਦੇ ਭਾਗ IV ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਨਿਯਮ 35 ਅਤੇ ਭਾਗ II ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਜੁੜੇ ਨਿਯਮ ਆਮ ਡਾਕ ਪਾਰਸਲਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਨਿਯਮ 72 ਤੋਂ ਨਿਯਮ 83-A ਤੱਕ ਭਾਗ IV ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ ਅੰਦਰੂਨੀ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਬੀਮੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਨਿਯਮ 81 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪੈਕਿੰਗ ਦੀ ਵਿਧੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਉਹ ਪੈਕਿੰਗ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੰਦਰੂਨੀ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਬੀਮੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੈਕਿੰਗ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਨਿਯਮ 76 ਦੀ ਉੱਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਪੈਕਿੰਗ ਉਸ ਉੱਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਗਲਤ ਅਤੇ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ, ਮੁਦਾਲਾ ਨੂੰ ਨਿਯਮ 81 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਹ)

ਅਧੀਨ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 81 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਹ) ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਨਿਯਮ 35 ਵਰਗੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਬੀਮੇ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 81 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਹ) ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਨਿਯਮ 81 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਹ) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਕਿ, ਕੀ ਪੈਕਿੰਗ ਨਿਯਮ 76 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ।

ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਸ਼ੰਕਰ ਲਾਲ ਅਤੇ ਨਿਹਾਲ ਚੰਦ, ਜੋ ਕਿ 15 ਜਾਂ 20 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮੁਦਈ-ਫਰਮ ਦੇ ਸਮਾਨ ਦੀ ਪੈਕਿੰਗਾਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ, ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਨ ਕਿ ਪੈਕਿੰਗ ਨੂੰ ਨਾ ਹੀ ਗਲਤ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਤਰ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਨੂੰ ਪੈਕ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬੋਤਲਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਰਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੀਲਿੰਗ ਵੈਕਸ ਨਾਲ ਸੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੋਤਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁੱਕੇ ਘਾਹ ਨਾਲ ਢੱਕਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਦੁਬਾਰਾ ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਲੱਕੜ ਦਾ ਡੱਬਾ ਸੀ ਜੋ ਸੁੱਕੇ ਘਾਹ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬੋਤਲਾਂ ਨੂੰ ਲਪੇਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਫਿਰ ਬਕਸੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਫਿਰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੇਖਾਂ ਨਾਲ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਸੀਤੇ ਹੋਏ ਕੱਪੜੇ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟ ਕੇ ਅਤੇ ਸੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੈਕਿੰਗ ਦਾ ਇਹ ਤਰੀਕਾ ਨਿਯਮ 76 ਦੀ ਉੱਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੂਰਾ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜ ਦੀ ਖੋਜ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੈਕੇਜ ਸਹੀ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੈਕ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਹ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਕ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਇਹ ਨਿਯਮ 35 ਦੀ ਉੱਪ-ਧਾਰਾ (2) 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਹੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਪੈਕਿੰਗ ਉਸ ਉੱਪ-ਧਾਰਾ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਉੱਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਬੀਮਾਯੁਕਤ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਲਈ ਕੋਈ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪੈਕਿੰਗ ਦੇ ਢੰਗ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ ਸਮੇਤ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪੂਰੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੈਕਿੰਗ ਨਾ ਤਾਂ ਗਲਤ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ, ਨਿਯਮ 81 ਦੀ ਉੱਪ-ਧਾਰਾ (ਹ) ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਨਿਯਮ ਦੀ ਉੱਪ-ਧਾਰਾ (ਕ) ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਪੇਪਰ-ਬੁੱਕ ਦੇ ਪੰਨਾ 83 'ਤੇ 19 ਜੁਲਾਈ, 1948 ਦਾ ਪੱਤਰ, ਡੈੱਡ ਲੈਟਰ ਆਫਿਸ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਦੁਆਰਾ ਛਾਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਬੰਬਈ ਦੇ ਡਾਕਘਰ ਵਿਚ ਪਾਰਸਲ ਗਿੱਲੇ ਅਤੇ ਲੀਕ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਢੱਕਣ ਜਾਂ ਸੀਲਾਂ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 81 ਦੀ ਉੱਪ-ਧਾਰਾ (ਕ) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੁਦਾਲਾ ਭਾਰਤੀ ਡਾਕਘਰ ਨਿਯਮ, 1933 ਦੇ ਨਿਯਮ 81 ਦੇ ਅਧੀਨ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਮੁਦਾਲਾ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਵਕੀਲ ਨੇ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ 19 ਜੁਲਾਈ, 1948 ਦੇ ਡੈੱਡ ਲੈਟਰ ਆਫਿਸ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਦਾ ਪੱਤਰ, ਜਿਸਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਸਲ ਖੋਲ੍ਹੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਖੋਲ੍ਹਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਿਲੀਵਰੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਮੁਦਈ-ਫਰਮ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਨੇ ਡਿਲੀਵਰੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਮੁਦਈ-ਫਰਮ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ-ਫਰਮ ਉਸ ਪੱਤਰ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਤੁਰੰਤ ਡਿਲੀਵਰੀ ਲੈ ਕੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਬੰਬਈ ਵਿਖੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਸ਼ੰਕਰ ਲਾਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਪੱਤਰ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਉਹ

ਡਿਲੀਵਰੀ ਲਈ ਡੈੱਡ ਲੈਟਰ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬੋਤਲਾਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਮਾਪ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਤਿੰਨ ਪਾਰਸਲਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਬੋਤਲਾਂ ਭਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਮੱਗਰੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੀਕ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਦੋ ਪਾਰਸਲਾਂ, ਨੰਬਰ 36 ਅਤੇ 39 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਬੋਤਲਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਨ ਜੋ ਅੱਧੀਆਂ ਹੀ ਭਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਲੀਕ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਹੁਣ, ਮੁਦਈ-ਫਰਮ ਦਾ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਡਿਲੀਵਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ ਬੋਤਲਾਂ ਦੀ ਸਮਗਰੀ ਦੇ ਪੂਰੇ ਅਤੇ ਸਹੀ ਮਾਪ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਵਸਤੂ ਸੂਚੀ ਡਾਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਲੈਂਦਾ। ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਡਾਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਜੇ ਵੀ ਭਰੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਅਤੇ ਬੋਤਲਾਂ ਜੋ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਲੀ ਸਨ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੋਤਲਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜੋ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਨੂੰ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਬੋਤਲਾਂ ਲੈ ਲਵੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਸਨ ਜਾਂ ਨਾ ਲਵੇ। ਉਹ ਪਾਰਸਲਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਸਹੀ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਵਸਤੂ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਪੱਤਰ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਡਿਲੀਵਰੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕਸੂਰ ਮੁਦਈ-ਫਰਮ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਮੁਦਾਲਾ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਮੁਦਈ-ਫਰਮ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੀਮੇ ਵਾਲੇ ਪਾਰਸਲਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਟਰਾਂਸਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਦਈ-ਫਰਮ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਨੁਕਸਾਨ 5,137-8-0 ਰੁਪਏ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਅਪੀਲ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਦਈ-ਫਰਮ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਉਸ ਰਕਮ ਲਈ ਸਾਰੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਪੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਫਲਸ਼ੌਅ ਜੇ-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.

<u>ਡਿਸਕਲੇਮਰ:-</u> ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮਕੁੱਦਮੇਬਾਜਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਕ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ